

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра медико-біологічних дисциплін

08-03-56М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт з освітнього компоненту

**«Долікарська медична допомога
у невідкладних станах»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Фізкультурно-спортивна реабілітація»
спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано

науково-методичною радою
з якості ННІОЗ

Протокол №1 від 29.08.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до виконання лабораторних занять з освітнього компоненту «**Долікарська медична допомога у невідкладних станах**» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Симонович О. О. – Рівне : НУВГП, 2024. – 37 с.

Укладач: **Симонович О. О.**, старший викладач кафедри медико-біологічних дисциплін.

Відповідальний за випуск: **Гуцман С. В.**, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-біологічних дисциплін.

Керівник групи забезпечення освітньої програми:
Ногас А. О., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри медико-біологічних дисциплін.

© О. О. Симонович, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	6
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	8
Лабораторне заняття № 1. Алгоритм дій при огляді постраждалого. Огляд місця пригоди та оцінка ситуації. Відновне положення в різних ситуаціях.	8
Лабораторне заняття № 2. Поняття про травматизм і його профілактика. Види травматизму.	9
Лабораторне заняття № 3. Кровотеча. Асептика і антисептика. Основні поняття.	11
Лабораторне заняття № 4. Непритомність. Колапс. Шок. Термінальні стани. Способи і техніка оживлення людей.	12
Лабораторне заняття № 5 Закриті ушкодження (травми). Відкриті ушкодження (рани) Алгоритм надання долікарської допомоги.	14
Лабораторне заняття № 6. Переломи кісток. Транспортна імобілізація. Алгоритм надання долікарської допомоги.	16
Лабораторне заняття № 7. Опіки. Хімічні опіки. Електротравма. Сонячний, тепловий удар. Ураження блискавкою. Алгоритми допомоги. Утоплення. Алгоритм надання долікарської допомоги.	18

Лабораторне заняття № 8. Десмургія. Пов'язки та перев'язочний матеріал. Отруєння. Укуси тварин.	19
Лабораторне заняття № 9. Ушкодження голови і головного мозку. Ушкодження спинного мозку. Алгоритм надання долікарської допомоги	21
Лабораторне заняття № 10. Ушкодження грудної клітки. Алгоритм надання долікарської допомоги.	23
Лабораторне заняття № 11. Ушкодження органів черевної порожнини. Алгоритм надання долікарської допомоги.	25
Лабораторне заняття № 12. Ушкодження тазу і органів сечовидільної системи. Алгоритм надання долікарської допомоги.	27
Лабораторне заняття № 13. Раптові пологи. Алгоритм надання долікарської допомоги	28
Лабораторне заняття № 14. Особливості надання долікарської допомоги пораненим та постраждалим в умовах бойових дій.	30
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ	32
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	36

ВСТУП

Долікарська медична допомога – розділ клінічної медицини який вивчає невідкладні стани, що потребують негайного втручання з метою збереження життя людини до приїзду швидкої допомоги. Навчає практичним навичкам надання невідкладної допомоги на місці події.

Невідкладний стан – це патологічні зміни в організмі людини, які виникають у надзвичайних ситуаціях (військові дії, аварії, травми у побуті та на роботі, дитячі, спортивні травми та ін.) До таких патологічних станів відносять й ті, що безпосередньо не загрожують життю, однак загроза у любу мить може стати реальною, або ті, коли без своєчасної медичної допомоги можуть розвинутиись стійкі незворотні зміни в організмі постраждалого.

Дані методичні рекомендації розроблені з метою конкретизації завдань, поставлених перед студентами, що оволодівають спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» за ОПП «Фізкультурно-спортивна реабілітація» для допомоги в підготовці до лабораторних занять, в самостійній роботі з літературою, а також для полегшення підготовки до заліку на завершальному етапі вивчення навчального курсу.

Зміст лабораторних занять допоможе студентам оволодіти практичними навичками при застосуванні заходів невідкладної долікарської допомоги, з якими майбутній фахівець буде працювати під час навчальної практики та в своїй майбутній професійній діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Невідкладна долікарська допомога, діагностика.		
1.	Тема 1. Алгоритм дій при огляді постраждалого. Огляд місця пригоди та оцінка ситуації. Відновне положення в різних ситуаціях.	2
2.	Тема 2. Поняття про травматизм і його профілактика. Види травматизму.	2
3.	Тема 3. Кровотеча. Асептика і антисептика. Основні поняття.	2
4.	Тема 4. Непритомність. Колапс. Шок. Термінальні стани. Способи і техніка оживлення людей.	2
5.	Тема 5. Закриті ушкодження (травми). Відкриті ушкодження (рани) Алгоритм надання долікарської допомоги.	2
6.	Тема 6. Переломи кісток. Транспортна іммобілізація. Алгоритм надання долікарської допомоги..	4
7.	Тема 7. . Опіки. Хімічні опіки. Електротравма. Сонячний, тепловий удар. Ураження блискавкою. Алгоритми допомоги. Утоплення. Алгоритм надання долікарської допомоги.	2
8.	Тема 8. Десмургія. Пов'язки та перев'язочний матеріал. Отруєння. Укуси тварин.	2
Змістовий модуль 2. Алгоритми надання невідкладної долікарської допомоги.		
9.	Тема 9. Ушкодження голови і головного мозку. Ушкодження спинного мозку. Алгоритм надання	2

	долікарської допомоги	
10.	Тема 10. Ушкодження грудної клітки. Алгоритм надання долікарської допомоги.	2
10.	Тема 11. Ушкодження органів черевної порожнини. Алгоритм надання долікарської допомоги.	2
11.	Тема 12. Ушкодження тазу і органів сечовидільної системи. Алгоритм надання долікарської допомоги.	2
12.	Тема 13. Раптові пологи. Алгоритм надання долікарської допомоги	2
14.	Тема 14. Особливості надання долікарської допомоги пораненим та постраждалим в умовах бойових дій.	4
	Разом	32

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

**Тема: Алгоритм дій при огляді постраждалого.
Огляд місця пригоди та оцінка ситуації. Відновне
положення в різних ситуаціях.**

Мета: Оволодіти знаннями про поняття невідкладного стану, класифікацію невідкладних станів, перші етапи допомоги постраждалим.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Ознайомитись з правилами особистої безпеки при наданні долікарської допомоги постраждалим.
3. Розглянути особливості проведення первинного огляду постраждалих при масових надзвичайних подіях.

Короткий виклад теми

Невідкладний стан – це патологічні зміни в організмі людини, які виникають у надзвичайних ситуаціях (військові дії, аварії, травми у побуті та на роботі, дитячі, спортивні травми та ін.)

Види невідкладних станів: вірогідність смерті без вчасного надання медичної допомоги; загроза життю може виникнути улюб мить; ненадання медичної допомоги

може призвести до незворотних змін в організмі постраждалого; тимчасове полегшення страждань; поведінка постраждалого небезпечна для оточуючих.

Питання для співбесіди

1. Поняття «невідкладний стан». Класифікація.
2. Огляд місця події. Особиста та загальна безпека.
3. Поняття «вихідне положення».

Питання для самостійної роботи

1. Самостійно провести огляд місця події з подальшим планом дій в конкретному випадку (на підставі демонстраційних матеріалів).
2. Послідовність надання долікарської допомоги у надзвичайних станах.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Поняття про травматизм і його профілактика. Види травматизму.

Мета: Ознайомитись з видами та класифікацією травм. Навчитись надавати невідкладну допомогу при різноманітних травмах. Оволодіти принципами надання самопомоги при травмах.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.

2. Вміти вчасно зорієнтуватись щодо обсягу та вірогідної якості наданої невідкладної допомоги.
3. Навчитися надавати невідкладну допомогу підручними засобами та підготувати постраждалого до транспортування.

Короткий виклад теми

Травма – це раптовий вплив на організм зовнішніх чинників, який може призвести до порушення цілісності тканин та функціональних порушень. Травми супроводжуються проявами місцевої та загальної реакції організму.

Травми можуть викликатись механічними, термічними, хімічними та іншими зовнішніми чинниками. Вони можуть бути: гострими та хронічними; ізольованими, множинними, поєднаними, комбінованими. За характером ушкодження це можуть бути рани, закриті ушкодження м'яких тканин, вивихи, переломи, опіки, відмороження.

Травматизм – це сукупність травм, що виникли у групі населення в певний відрізок часу.

Травматизм може бути виробничий та невиробничий, умисний, військовий, дитячий, спортивний.

Основою профілактики любого виду травматизму – є дбайливе ставлення до свого життя та життя інших людей.

Питання для співбесіди

1. Класифікація, механізм, види травм.
2. Особливості травм при ракетних обстрілах та засобів надання постраждалим невідкладної допомоги.
3. Сучасні засоби іммобілізації та транспортування постраждалих.

Питання для самостійної роботи

1. Застосування підручних засобів для надання долікарської допомоги при травмах та транспортуванні.
2. Поняття «політравма». Основні симптоми, заходи невідкладної долікарської допомоги.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Кровотеча. Асептика і антисептика. Основні поняття.

Мета: Ознайомитися з поняттями «кровотеча», «крововтрата», «асептика», «антисептика».

Завдання:

1. Проаналізувати літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Вивчити основні методи зупинки кровотеч.
3. Вміти зупиняти, або тимчасово припинити кровотечу. Можливі ускладнення після накладання джгута.

Короткий виклад теми

Кровотеча - витікання крові з ушкоджених мілких, або крупних судин назовні, вглиб тканин, порожнини.

Крововтрата – це кількість втраченої крові, як назовні, так і вглиб організму, що призводить до дефіциту крові у кров'яному руслі.

Вміння розпізнати та зупинити кровотечу, визначити ступінь крововтрати ще на долікарському етапі, здатне зберегти життя постраждалого та запобігти можливим ускладненням.

Питання для співбесіди

1. Які найважливіші симптоми крововтрати?
2. Оцінка стану постраждалого за клінічними проявами при внутрішній кровотечі.
3. Значення асептики та антисептики для попередження ускладнень при пораненнях при та після надання невідкладної допомоги.

Питання для самостійної роботи

1. Самостійно надати невідкладну допомогу при зовнішній кровотечі (на підставі демонстраційних матеріалів).
2. Асептичні засоби та антисептичні препарати у невідкладній допомозі.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Непритомність. Колапс. Шок. Термінальні стани. Способи і техніка оживлення людей.

Мета: Ознайомитись з матеріалом за темою «Гостра судинна недостатність», що включає в себе стани

непритомності, колапсу, шоку. Навчитись розпізнавати ці стани та надавати невідкладну допомогу з метою збереження здоров'я постраждалого.

Завдання:

1. Проаналізувати літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Засвоїти сучасні підходи до діагностування та надання невідкладної допомоги при гострій судинній недостатності.
3. Самостійно продемонструвати заходи невідкладної допомоги при непритомності, зупинці серця на тренажері.

Короткий виклад теми

Гостра судинна недостатність – це раптово виникаючий стан, який проявляється непритомністю, або колапсом, шоком.

Своєчасна долікарська допомога здатна зберегти хворому життя.

Непритомність – це короткочасна втрата свідомості, що виникає внаслідок різкого зниження тону судин, внаслідок чого виникає гіпоксія мозку. Має 3 типи за походженням: нейрогенний, кардіогенний, церебральний.

Колапс – один з варіантів гострої судинної недостатності. Виникає внаслідок підвищення активності парасимпатичної системи, або зниження активності симпатичної системи. Знепритомніння є основною клінічною ознакою колапсу.

Шок – це найвища форма серцево-судинної недостатності. Виникає, як наслідок, при травмах, інтенсивному больовому синдромі, інтоксикаціях, інфаркті міокарду, опіках, анафілактичних реакціях. Діагностується

за допомогою індексу шоку (співвідношення частоти пульсу до значення систолічного артеріального тиску).

Питання для співбесіди

1. Правильне положення потерпілого при втраті свідомості.
2. Послідовність надання невідкладної допомоги при втраті свідомості.
3. Втрата свідомості при політравмі. Порядок надання невідкладної допомоги.

Питання для самостійної роботи

1. Ознаки невідкладного стану людини.
2. Причини виникнення гострої серцево-судинної недостатності.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Закриті ушкодження (травми). Відкриті ушкодження (рани). Алгоритм надання долікарської допомоги.

Мета: Закріпити теоретичний матеріал по темі. Засвоїти алгоритми надання долікарської медичної допомоги при згаданих видах травм.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.

2. Засвоїти класифікацію травм, невідкладна допомога при різних видах травм.
3. Самостійно скласти алгоритм надання медичної долікарської допомоги при певних видах травм (на прикладах).

Короткий виклад теми

Травма це раптовий вплив на організм людини зовнішніх чинників. Залежно від пошкодження шкіри чи слизових оболонок виділяють закриті та відкриті травми.

Є гострі та хронічні травми. Гострі виникають при одноразовому механічному впливі. Хронічні – при багаторазових та/чи постійних впливах одного і того ж агенту на певну ділянку тіла.

Травми бувають ізольовані, множинні поєднані, комбіновані. А також прямі та непрямі.

Рани – це травми, що призводять до порушення цілісності шкірних покривів та/або слизових оболонок.

До відкритих травм відносять і відкриті переломи кісток.

До закритих пошкодження м'яких тканин відносять забої, розтягнення, розриви м'язів, зв'язок, фасцій, капсули, сухожиль, судин, нервових стовбурів.

Вивихи, закриті переломи кісток відносять до закритих травм.

Питання для співбесіди

1. Асептика та антисептика, як методи профілактики вторинного інфікування ран.
2. Правила виклику швидкої допомоги та транспортування постраждалих з травмами.

3. Синдром тривалого стиснення тканин. Особливості невідкладної долікарської допомоги.

Питання для самостійної роботи

1. Політравма. Клінічні ознаки. Заходи невідкладної допомоги.
2. Невідкладна допомога при вивихах. Раціональна іммобілізація.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: Переломи кісток. Транспортна іммобілізація. Алгоритм надання долікарської допомоги.

Мета: Ознайомитись з класифікацією, клінічними проявами та обсягом надання невідкладної долікарської допомоги при травмах та переломах.

Завдання:

1. Засвоїти особливості надання первинної допомоги при переломах кісток, травмах хребта.
2. Вміти застосовувати методику іммобілізації кінцівок при переломах.
3. Ознайомитись з особливостями надання невідкладної допомоги при травмах хребта.

Короткий виклад теми

Травми кінцівок можуть супроводжуватись їх переломами. Вони можуть бути закритими та відкритими, супроводжуватись гематомами, кровотокою, чи без неї.

У надзвичайних ситуаціях в умовах військового часу мають місце і випадки травматичної ампутації кінцівок.

Алгоритми невідкладної допомоги при відкритих переломах мають відповідати таким, як при політравмі.

Підготовка для транспортної іммобілізації постраждалих з підозрою на травму хребта та кісток тазу має свої особливості.

Питання для співбесіди

1. Основні причини, що призводять до травм опорно-рухового апарату.
2. Особливість надання невідкладної допомоги та підготовки до транспортування при ураженнях опорно-рухового апарату.
3. Продемонструвати техніку накладання шини, шийного коміра та ін.

Питання для самостійної роботи

1. Технічні засоби іммобілізації. Підручні засоби, які можна використовувати на заміну стандартним засобам іммобілізації.
2. Підготовка до транспортної іммобілізації постраждалих з імовірними травмами хребта та тазових кісток.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: . Опіки. Хімічні опіки. Електротравма. Сонячний, тепловий удар. Ураження блискавкою. Алгоритми допомоги. Утоплення. Алгоритм надання долікарської допомоги.

Мета: Ознайомитись з наданням невідкладної допомоги при дії різних факторів, що можуть призвести до загибелі постраждалого.

Завдання:

1. Засвоїти основні правила надання невідкладної допомоги при опіках різного генезу, електротравмі, термотравмі.
2. Вміти надати допомогу на догоспітальному етапі.
3. Засвоїти методику проведення надання невідкладної допомоги при утопленні.

Короткий виклад теми

Опік – це різновид травми, що виникає у наслідок дії вогню, речовин з високою температурою, або хімічними речовинами, електрострумом чи блискавкою, сонячним або іншим випромінюванням.

Опіки поділяються у залежності з етіологічним фактором, глибиною ураження, площею ураження.

Електротравма може не супроводжуватись видимими ушкодженнями шкіри. Неуважність у цьому випадку може коштувати потерпілому життя. Електричний струм та блискавка, проходячи скрізь тіло людини спричиняють пошкодження внутрішніх органів та порушення їх функцій.

При утопленні, навіть після вчасної та вдалої допомоги, можуть спостерігатись ускладнення з боку легеневої та серцевої системи.

Питання для співбесіди

1. Особливості механізму утоплення в прісній та соленій воді. Перша допомога.
2. Правила долоні та дев'яток при визначення площі ураження шкіри. Значення використання цих правил для прогнозу перебігу хвороби.
3. Особливості надання невідкладної допомоги при електротравмі.

Питання для самостійної роботи

1. Можливі відтерміновані наслідки після електротравми.
2. Що таке «сухе утоплення»?

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема: Десмургія. Пов'язки та перев'язочний матеріал. Отруєння. Укуси тварин.

Мета: Ознайомитись з технікою накладання пов'язок – десмургією. Навчитись накладати пов'язки у залежності з локалізацією травми. Враховувати правила асептики та антисептики з метою запобігання ускладнень.

Завдання:

1. Засвоїти правила накладання пов'язок.

2. Вивчити класифікацію, типи пов'язок, матеріал для пов'язок.
3. Особливості та класифікація отруєнь. Антитоти при різних отруєннях.

Короткий виклад теми

Десмургія – техніка накладання пов'язок при пораненнях та травмах.

З метою правильного накладення пов'язок слід ознайомитись з матеріалом для них та призначення у різних випадках.

Пов'язки застосовують для: зупинки кровотечі з ран, захисту ран від вторинної інфекції; вбирання крові, лімфи та ранових виділень; пов'язка-компрес при закритих травмах та запальних процесах м'яких тканин; лікування ран і захисту від шкідливих впливів зовнішнього середовища; фіксація ділянки тіла при переломах, вивихах та ін.

Отруєння – це патологічний процес, що виникає внаслідок попадання в організм людини хімічних речовин різного походження. Більшість отруєнь, як правило, залежать від дози речовини, що попала в організм. Існують отруєння нетоксичними речовинами, але стають такими при передозуванні. Є речовини, які при потраплянні в організм людини є токсичними улюбій дозі.

Отруєння слід відрізнити від анафілактичної реакції при алергії та ідіосинкразії. Симптоми різняться у залежності від речовини, що викликала отруєння. Однак, для діагностики отруєння є поняття, як загальні токсичні синдроми.

Питання для співбесіди

1. Класифікація, перелік матеріалів та причини що викликали необхідність накладання пов'язок.
2. Мета та ціль накладання пов'язок при різних травмах. Оцінка ефективності накладеної пов'язки. Поняття про кінцеву зупинку кровотечі.
3. Особливості та класифікація отруєнь. Антидоти при різних отруєннях.

Питання для самостійної роботи

1. Сучасні методи та засоби зупинки кровотечі. Підручні засоби зупинки кровотечі у надзвичайних станах.
2. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, стисна пов'язка, максимальне згинання та підняття кінцівок, накладання джгута (турнікета, методом закрутки).

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Ушкодження голови і головного мозку. Ушкодження спинного мозку. Алгоритм надання долікарської допомоги

Мета: Ознайомитись з клінічними ознаками ушкоджень головного та спинного мозку. Навчитись надавати невідкладну допомогу постраждалим до прибуття швидкої допомоги.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Ознайомитись з класифікацією травм голови та хребта, клінічними проявами.
3. Вивчити та вміти застосувати на практиці алгоритми невідкладної долікарської допомоги при травмах голови та хребта.

Короткий виклад теми

Черепно-мозкова травма – механічне ушкодження черепа, головного мозку, судин, оболонок, черепно-мозкових нервів. Ця травма може бути закритою або відкритою. А відкрита – проникаючою або непроникаючою.

ЧМТ розрізняють по ступені важкості. Ускладненням може стати набряк мозку, інфікування.

Ушкодження хребта класифікують за ти самим принципом. Однак, закриті травми хребта поділяють на ушкодження зв'язкового апарату, вивихи, переломи хребців, поєднані ушкодження.

Важливо вчасно запідозрити ушкодження голови та хребта для того, щоб негайно оказати адекватну долікарську допомогу та запобігти смерті чи інвалідизації постраждалого. Для визначення ступеня порушень свідомості використовується шкала Глазго. Ураження хребта – за патологічними рефlekсами та мускульного тонусу.

Питання для співбесіди

1. Класифікація черепно-мозкових травм за походженням, механізмом та клінічними формами.
2. Основні засоби, що використовують при наданні невідкладної допомоги при травмах голови та/або хребта.
3. Хребетно-спинномозкова травма. Клінічні прояви у залежності до локалізації травми та ступеню ураження.

Питання для самостійної роботи

1. Використати шкалу Глазго у конкретних випадках для оцінки ступеню ураження головного мозку.
2. Травми яких тканинних структури супроводжують травми хребта?

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Ушкодження грудної клітки. Алгоритм надання долікарської допомоги.

Мета: Ознайомитись з причинами, клінічними ознаками травм грудної клітини. Засвоїти особливості надання долікарської допомоги при цих травмах. Навчитися надавати долікарську допомогу у разі ушкодження грудної клітки.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Засвоїти методику та послідовність надання долікарської допомоги при травмі грудної клітки.
3. Вивчити та знати протипокази до процедури проведення прохідності дихальних шляхів у разі травми хребта.

Короткий виклад теми

Ушкодження грудної клітки – це наслідки тупої або проникаючої травми грудної клітки, що може призводити до переламу ребер, легеневої кровотечі, контузії, ателектазу легень, превмо- та гемотораксу.

Розрізняють закриті та відкриті травми грудної клітки, травми без ушкоджень та/або з ушкодженням внутрішніх органів.

Порядок надання долікарської допомоги постраждалим при підозрі на травму грудної клітки викладений у

Наказі Міністерства охорони здоров'я України 16.06.2014 № 398

Питання для співбесіди

1. Ступені дихальної недостатності, як прогностична ознака збереження життя до прибуття швидкої допомоги.
2. Методи та засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів.
3. Респіраторний дистрес-синдром у дорослих. Клінічні симптоми.

Питання для самостійної роботи

1. Яка послідовність дій при повній обструкції дихальних шляхів?
2. Які ознаки травми грудної клітини з підозрою на внутрішню кровотечу?

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

**Тема: Ушкодження органів черевної порожнини.
Алгоритм надання долікарської допомоги.**

Мета: Ознайомитись з клінічними проявами ушкодження органів черевної порожнини при травмі. Засвоїти особливості надання долікарської допомоги при цих травмах. Навчитися надавати долікарську допомогу у разі ушкодження черевної порожнини.

Завдання:

1. Вивчити літературні та лекційні джерела за темою заняття.
2. Ознайомитися з видами ушкоджень черевної порожнини.
3. Розглянути особливості проведення долікарської допомоги при різних травмах живота.

Короткий виклад теми

Ушкодження органів черевної порожнини тяжка та прогностично непередбачена травма живота. Може бути відкрита та закрита (тупа), з випадінням внутрішніх органів та без випадіння.

Закрита травма живота може бути без ушкодження або з ушкодженням внутрішніх органів. На шкірі в місті травми можуть бути синці, крововиливи.

Відкрита травма живота поділяється на проникаючу та непроникаючу травму. Відрізняються друг від друга ушкодженням чи ні очеревини. Поділяються на різані, колоті, рубані та рвані рани.

Надання долікарської допомоги потребує знання анатомії, вміння правильно оцінити ступень ураження, особливості надання допомоги при різних видах травм.

Питання для співбесіди

1. Причини, основні характерні ознаки ушкодження органів черевної порожнини при травмі живота.
2. Основні методи надання долікарської допомоги при проникаючій рані живота з випадінням внутрішніх органів.
3. Визначити крововтрату при закритій травмі живота за заданими параметрами.

Питання для самостійної роботи

1. Особливості клінічних симптомів при ушкодженні різних органів черевної порожнини.
2. Послідовність надання долікарської допомоги при проникаючій відкритій травмі живота за наявності сторонніх предметів у рані.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Тема: Ушкодження тазу і органів сечовидільної системи. Алгоритм надання долікарської допомоги.

Мета: Ознайомитись з клінічними проявами ушкодження тазу та тазових органів при травмі. Засвоїти особливості надання долікарської допомоги при цих травмах. Навчитись надавати долікарську допомогу та підготовку до транспортування згідно алгоритмам та нормативним документам.

Завдання:

1. Ознайомитись з літературними та лекційними джерелами за темою заняття.
2. Вивчити клінічні прояви та особливості при травмі, що призвела до ушкодження тазу та/або тазових органів.
3. Вміти надати долікарську допомогу постраждалим с травмами тазу та/або тазових органів.

Короткий виклад теми

Травми тазу можуть призвести до перелому кісток та/або розриву тазового кільця. При остеопорозі перелом кісток тазу може статись навіть при падінні з висоти свого росту. Це важливо врахувати при збиранні анамнезу у постраждалого. Існують множинні та поєднані переломи кісток тазу.

Водночас з травмою тазових кісток можуть уражатись і тазові органи: органи сечовидільної та полові системи.

Питання для співбесіди

1. Анатомічні особливості кісток тазу, їх з'єднання та реперні крапки при переломах.
2. Характеристика клінічних проявів ушкодження тазових органів при травмах тазу.
3. Поняття «поєднана травма» при переломах тазових кісток.

Питання для самостійної роботи

1. Ключові симптоми при переломах тазових кісток.
2. Особливості надання долікарської допомоги при переломах тазових кісток.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Тема: Раптові пологи. Алгоритм надання долікарської допомоги

Мета: Ознайомитись з причинами виникнення раптових пологів. Вивчити клінічні ознаки початку пологів та вміти визначити їх стадію. Засвоїти методи спілкування, збору анамнезу та ведення пологів на різних стадіях. Навчитись надавати долікарську допомогу при раптових пологах.

Завдання:

1. Ознайомитись з літературними та лекційними джерелами за темою заняття.
2. Вивчити методіку ведення пологів у надзвичайних ситуаціях.

3. Вміти допомогти породіллі на різних стадіях пологів до прибуття швидкої допомоги.

Короткий виклад теми

Пологи – це природній процес народження дитини. Пологи можуть бути вчасні, передчасні, стрімкі.

Раптові пологи можуть бути спричинені різними факторами. Від травми, гострого захворювання до психологічної травми, або інших травмуючих обставин.

Важливо правильно зібрати анамнез, визначити період вагітності, знати, що перші роди, як правило, протікають значно довше, ніж повторні. Уважно слідкувати за станом породіллі та готувати необхідне для прийняття немовляти.

Питання для співбесіди

1. Основні причини, що призводять до раптових полог.
2. Об'єктивні симптоми полог, що починаються.
3. Алгоритми надання долікарської допомоги при раптових пологах у різних періодах пологів.

Питання для самостійної роботи

1. Самостійно провести огляд породіллі для визначення періоду полог (на підставі демонстраційних матеріалів).
2. Послідовність надання долікарської допомоги у третьому періоді полог.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Тема: Особливості надання долікарської допомоги пораненим та постраждалим в умовах бойових дій.

Мета: Ознайомитись з основними принципами надання долікарської допомоги у бойових умовах. Навчитись швидко та якісно зупиняти кровотечу за допомогою індивідуальної аптечки бійця, або за допомогою підручних засобів.

Завдання:

1. Ознайомитись з літературними та лекційними джерелами за темою заняття.
2. Вивчити характер та особливості травм, що можуть бути отримані у бойових умовах, або при артилерійських та ракетних обстрілах.
3. Вивчити та чітко усвідомити алгоритм надання долікарської допомоги в умовах бойових дій.

Короткий виклад теми

Надання долікарської допомоги постраждалим в умовах бойових дій новий та складний розділ загальної медицини.

В сучасних умовах це стосується не тільки поля бою та поранень саме бійців. Обстріли цивільних об'єктів та особливості поранень при обстрілах, вимагають більш глибокого знання надання сучасної долікарської допомоги постраждалим.

Допомога постраждалим вимагає знання чітких алгоритмів щодо неї. Особливістю є знання того, що бажання стрімко допомогти постраждалому у таких умовах може закінчитись гибеллю самого постраждалого, так і того, хто хоче швидко та безоглядно надати допомогу

пораненому (міни, нерозірвані снаряди, нестійкість ушкоджених конструкцій).

Враховуючи все вищесказане, важливо до автоматизму знати та вміти застосувати алгоритми надання долікарської допомоги в умовах війни.

Питання для співбесіди

1. Особливості уражень при використанні зброї.
2. Основні клінічні симптоми при вогнепальних пораненнях.
3. Контузії види, класифікація.

Питання для самостійної роботи

1. Самостійне ознайомлення з надзвичайними ситуаціями, що виникають під час воєнного часу: наслідки застосування зброї, надзвичайні антисанітарні обставини довкілля.
2. Заходи першої долікарської допомоги при радіаційному ураженні.

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Вид контролю: 3 семестр – залік

Методи контролю

Методи контролю: 1. Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з освітнього компонента оцінюється: участь здобувачів в обговоренні питань, винесених на лабораторні заняття та проблемних ситуацій; розв'язання ситуаційних завдань; самостійна робота та представлення завдань за темою лабораторного заняття; проведення модульного поточного контролю через навчально-науковий центр незалежного оцінювання у формі тестування: (МК 1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів). У тесті 20 запитань різної складності: рівень 1 – 10 запитань по 0,8 бала (8 балів), рівень 2 – 6 запитань по 1 балу (6 балів), рівень 3 – 4 запитання по 1,5 бали (6 балів). Усього – 20 балів.

2. Підсумковий контроль знань відбувається відповідно до Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (https://ep3.nuwm.edu.ua/21123/1/sistema_ocn%D1%8Bvann%D0%B2_rezul%20%D0%B7%D0%B0%D1%85.pdf).

Лабораторні заняття – 60 балів

Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів

Всього – 100 балів

Розподіл балів, які отримують студенти

Теми	Короткий зміст завдання	За виконання самостійного завдання, його представлення / подання / показ / висвітлення / демонстрацію	За активність на занятті, відповіді на запитання	Всього балів
Тема 1.	Висвітлити поняття, мету та завдання дисципліни.	1	1	2
Тема 2.	Висвітлити поняття «травматизм» та значення профілактики травматизму у сучасному світі.	1	1	2
Тема 3.	Охарактеризувати методи обчислення крововтрати. Продемонструвати вміння зупиняти кровотечу на муляжі.	2	2	4
Тема 4.	Охарактеризувати та продемонструвати проведення легенево-серцевої реанімації на муляжі.	2	2	4
Тема 5.	Висвітлити сфери застосування правил асептики та антисептики при травмах та пораненнях.	2	2	4
Тема 6.	Продемонструвати накладання шини при різних локалізаціях переламу кісток.	2	2	4
Тема 7.	Продемонструвати методи та засоби реанімаційних засобів при утопленні.	2	2	4
Тема 8.	Охарактеризувати та продемонструвати	2	2	4

	принципи накладання пов'язок.			
Тема 9.	Продемонструвати рівень знань щодо будови нервової системи людини.	2	2	4
Тема 10.	Охарактеризувати особливості надання долікарської допомоги при ушкодженнях грудної клітки.	2	2	4
Тема 11.	Охарактеризувати особливості надання долікарської допомоги при ушкодженнях черевної порожнини.	2	2	4
Тема 12.	Охарактеризувати особливості надання долікарської допомоги при ушкодженнях тазу та сечовидільної системи.	2	2	4
Тема 13.	Висвітлити особливості, завдання, принципи надання долікарської допомоги при раптових пологах.	2	2	4
Тема 14.	Охарактеризувати особливості надання долікарської допомоги пораненим в умовах бойових дій та ракетних обстрілах.	2	2	4
Всього за аудиторні заняття				24

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для екзамену
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно, з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Екстрена та невідкладна медична допомога. У VI томах. Т. IV Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Крилюк В.О. та ін. Київ: Ожива, 2020. 300 с.
2. Перша медична допомога: підручник І.М. Григус, М.Я. Романишин. Львів: Новий світ-2000, 2019. 267 с.
3. Матвійчук, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. 3-є вид., переробл. та допов. К.: ВСВ "Медицина", 2019. 503 с.
4. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі [Текст]: навч. посібн. для студ. вищ. навч. заклад. IV р. акред. / В.А. Левченко, І.П. Вакалюк, М.В. Максим'як та ін.; за ред. В.А. Левченка. 4 вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ: Петраш К.Т., 2020. 612 с.

Додаткова:

1. Долікарська допомога: навч. посіб. / Т.Л. Білоус. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с.
2. Перша долікарська допомога: навч. посібн. для студ. вищ. фарм. навч. закла. та фарм. факульт. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред. Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Вардинець І.С. Тернопіль, ТДМУ: Укрмедкнига, 2018. 336 с.
3. Екстрена та невідкладна медична допомога: Підручник для студ. III–VI курсів мед. факульт., лікарів, рятувальників, парамед., волонтерів з питань надання сучасних

методів екстреної домед. та мед. допом. /Льовкін О.А., Перцов В.І. Магнолія, 2021. 212 с.

4. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі [Текст] : навч. посібн. для студ. мед. (фармац.) коледжів, училищ, інститутів медсестринства та університетів / за ред. В.С. Тарасюка. 3-є вид., преробл. та доповн. К.: ВСВ "Медицина", 2019. 504 с.: іл.

5. Emergency and Urgent medical care [Текст] = Екстрена та невідкладна медична допомога: навч. Посібн./ для студ. вищ. навч. закл. МОЗ України / за ред. Шкурупія Д.А. / Бодулев О.Ю., Дикий О.М., Могильник А.І./ Вітниця: Нова книга, 2019. 200 с.: іл.